

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/aparat-bezpieczenstwa/98214,Prawa-reka-Kiszczaka.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Prawa ręka Kiszczaka

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: WITOLD BAGIEŃSKI 18.01.2023

Generał Milicji Obywatelskiej Władysław Pożoga był w latach osiemdziesiątych XX w. zastępcą ministra spraw wewnętrznych Czesława Kiszczaka i jednym z najważniejszych ludzi Służby Bezpieczeństwa.

Władysław Pożoga urodził się 8 stycznia 1923 r. we wsi Sierzawy na ziemi świętokrzyskiej. W 1944 r. wstąpił do komunistycznej partyzantki, która była aktywna w jego rodzinnych stronach. Po zajęciu Kielecczyny przez Armię Czerwoną Pożoga, jako aktywista partyjny, został sekretarzem Polskiej Partii Robotniczej (PPR) w Komitecie Gminnym PPR w Tarczku. Czując zagrożenie ze strony podziemia narodowego, wyjechał na Rzeszowszczyznę i w lipcu 1945 r. wstąpił do służby w Urzędzie Bezpieczeństwa (UB).

Po zajęciu Kielecczyny przez Armię Czerwoną Pożoga został sekretarzem PPR w Komitecie w Tarczku. Czując zagrożenie ze strony podziemia narodowego, wyjechał na Rzeszowszczyznę i w lipcu 1945 r. wstąpił do służby w UB.

Przez pierwsze miesiące służył w wydziale zajmującym się sprawami gospodarki i rolnictwa, po czym przeniesiono go do Wydziału ds. Funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (WUBP) w Rzeszowie.

Jednostka ta tropiła przestępstwa i nadużycia pracowników UB, a także prześwietlała ich życiorysy. Pożoga pracował w niej przez ponad pięć lat, z przerwą na odbycie kursu dla oficerów śledczych. Podobnie jak wielu innych funkcjonariuszy z Podkarpacia, był bezpośrednio zaangażowany w działania skierowane przeciwko polskiemu podziemiu niepodległościowemu, a także w walkę z Ukraińską Powstańczą Armią.

Władysław Pożoga w początkowym okresie swojej kariery w bezpieczeństwie komunistycznej (z akt osobowych). Fot. z zasobu IPN

Szczeble kariery

Jesienią 1951 r. Władysław Pożoga został przeniesiony do WUBP w Bydgoszczy, gdzie czekało na niego stanowisko p.o. naczelnika Wydziału ds. Funkcjonariuszy. Oficer szybko odnalazł się na nowym dla siebie terenie i po około dwóch latach został pełnoprawnym naczelnikiem wydziału.

W sierpniu 1968 r. Pożoga został II zastępcą komendanta KWMO w Gdańsku ds. SB. Za czasów sprawowania przez niego tego stanowiska doszło m.in. do brutalnego spacyfikowania protestów robotniczych na Wybrzeżu.

Kiedy zlikwidowano Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, a jego dotychczasowe stanowisko przestało istnieć, Pożoga został naczelnikiem Sekretariatu Kierownictwa Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego. W wyniku kolejnych przekształceń organizacyjnych, z początkiem 1957 r. powierzono mu rolę sekretarza operacyjnego Kierownictwa SB Komendy Wojewódzkiej MO w Bydgoszczy, a po kilku miesiącach trafił do pionu kontrwywiadowczego.

Od listopada 1957 r. jako zastępca naczelnika, a od 1959 r., jako naczelnik Wydziału II odpowiadał za prowadzenie spraw o zabarwieniu szpiegowskim, a także za inwigilację cudzoziemców przebywających na terenie województwa bydgoskiego. Wyniki jego pracy musiały satysfakcjonować jego przełożonych, ponieważ w maju 1961 r. przeniesiono go na równorzędne stanowisko do Gdańska.

**Podsekretarz stanu MSW gen.
dyw. MO Władysław Pożoga
dekoruje sztandar Wyższej Szkoły
Oficerskiej im. Feliksa
Dzierżyńskiego w Legionowie.
Fot. z zasobu IPN**

Władysław Pożoga przemawiający na uroczystej akademii zorganizowanej z okazji 40. rocznicy działalności Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa, 4 października 1984 r. Fot. z zasobu IPN

Władysław Pożoga, 1966 (z akt osobowych). Fot. z zasobu IPN

Chociaż pozostał naczelnikiem Wydziału II, powierzone mu zadanie było trudniejsze, ponieważ Trójmiasto odgrywało ważną rolę w wielu operacjach realizowanych przez kontrwywiad MSW. Wiązały się one z działaniami wśród marynarzy, obcokrajowców, a także zachodnich dyplomatów.

Jednym z większych osiągnięć kierowanej przez niego jednostki było aresztowanie w maju 1968 r. marynarza Polskich Linii Oceanicznych Gerarda Balcerowicza, który podjął współpracę z amerykańskim wywiadem. Na fali tego sukcesu, w sierpniu 1968 r., Pożoga został II zastępcą komendanta KWMO w Gdańsku ds. SB. Za czasów sprawowania przez niego tego stanowiska doszło m.in. do brutalnego spacyfikowania protestów robotniczych na Wybrzeżu.

Na szczytach władzy

W lutym 1973 r. Władysław Pożoga został ściągnięty do centrali MSW, gdzie czekały go znaczące awanse. Już na wstępie został zastępcą dyrektora, a po trzech miesiącach mianowano go dyrektorem Departamentu II MSW. Oprócz tego w 1974 r. nadano mu stopień generała brygady, a w 1983 r. generała dywizji. W kolejnych latach kierowana przez niego jednostka mogła się poszczycić zrealizowaniem kilku znaczących spraw, w tym m.in. zatrzymaniem Stanisława Dembowskiego i Leszka Chrósta za szpiegostwo na rzecz USA.

Kiedy w sierpniu 1989 r. utworzono rząd Mazowieckiego, gen. Pożoga szykował się już do odejścia ze stanowiska. Wkrótce bowiem wyjechał do Bułgarii, by objąć stanowisko ambasadora, którą to misję zakończył w maju 1991 r.

Osiągnięcia operacyjne, a także poparcie polityczne ze strony Stanisława Kani sprawiły, że 22 września 1980 r. Pożoga został powołany na stanowisko wiceministra spraw wewnętrznych. Jego pozycja w ówczesnym aparacie była na tyle mocna, że kiedy w lipcu 1981 r. nowym ministrem został Kiszczyk, nie tylko utrzymał swoje stanowisko, ale został przez niego mianowany szefem Służby Wywiadu i Kontrwywiadu MSW.

Potwierdzeniem zaufania, jakim się cieszył, było wyznaczenie go w grudniu 1986 r. na pierwszego zastępcę

ministra. Pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. wchodził on również, obok Stanisława Cioska i Jerzego Urbana, w skład tzw. zespołu trzech, który przygotowywał specjalne prognozy i analizy dla gen. Wojciecha Jaruzelskiego.

Podsekretarz stanu MSW gen. dyw. MO Władysław Pożoga składa gratulacje wyróżnionym słuchaczom Ośrodka Kształcenia Kadry Wywiadowczych Departamentu I MSW z rocznika 1984/1985. Towarzyszy mu komendant Ośrodka płk Konstanty Janowski i starszy specjalista Ośrodka płk Jerzy Wolszczak. Stare Kiejkuty, 13 lipca 1985 r. Fot. z zasobu IPN

Podsekretarz stanu MSW gen. dyw. MO Władysław Pożoga saltuje przed kamieniem pamiątkowym w Wyższej Szkole

Oficerskiej im. Feliksa
Dzierżyńskiego w Legionowie.
Fot. z zasobu IPN

Warta honorowa przed
kamieniem pamiątkowym w
Wyższej Szkole Oficerskiej im.
Feliksa Dzierżyńskiego w
Legionowie. Fot. z zasobu IPN

Kiedy w sierpniu 1989 r. utworzono rząd Tadeusza Mazowieckiego, gen. Pożoga szykował się już do odejścia ze stanowiska. Wkrótce bowiem wyjechał do Bułgarii, by objąć stanowisko ambasadora. Choć może to się wydawać zaskakujące, zakończył swoją misję dopiero w maju 1991 r.

Jego nazwisko stało się głośne dzięki dwóm wywiadom-rzekom, których udzielił Henrykowi Piecuchowi. Zmarł 6 kwietnia 2015 r. i został pochowany na cmentarzu komunalnym Północnym w Warszawie.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ